

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

III. Ex figuris Testamenti veteris demonstratur præsentia corporis Domini
in Eucharistia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

dicit, nos carni Christi dentes infigere; & CYRILLVS loco notato: *Carnem suam, inquit, tangendam probet.*

CAPVT TERTIVM.

Ex figuris Testamenti veteris demonstratur presentia corporis Domini in Eucharistia.

NUNC, vt ad probationem accedamus, Catholicam veritatē, quatuor argumentorum generibus confirmabimus, ac simul respondebimus ad ea, quæ aduersarij in vnoquoq; genere obiiciunt. Ad PRIMVM genus argumentorum pertinent Scripturæ testimonia; ad SECUNDVM, testimonia veterum Patrum; ad TERTIVM, Ecclesiæ consensus; ad QVARTVM, variæ rationes. Ex Scripturis quatuor argumenta peti possunt. PRIMVM, ex figuris. SECUNDVM, ex promissione. TERTIVM, ex institutione. QVARTVM, ex vsu.

Ex figuris igitur Testamenti veteris sumitur hoc argumentum. Figuræ necessariò inferiores esse debent rebus figuratis. Figuræ autem Sacramenti Eucharistiæ, vel sunt excellentiores, vel non inferiores simplici, & naturali pane, significante corpus Christi: igitur Eucharistia non est simplex, & naturalis panis significans corpus Christi, sed est ipsum corpus Christi, panis verè cœlestis, & super substantialis.

Maior propositio ex Apostolo Paulo certissima est, qui Coloss. 2. comparat figuras Testamenti veteris vmbri, impletionem autem corpori. Et Hebr. 10. comparat easdem figuras vmbri, veritatem autem imagini. Umbra enim non est vera imago, sed vel est inanis similitudo imaginis, qualis efficitur, cum quis ambulat in sole; vel certè adumbrata imago in tabula, nondum expressa, & perfecta. HIERONYMVS in cap. I. ad Titum, vt in re clara non multiplicem testes: *Tantum, inquit, interest inter panes propositionis, & corpus Christi, quantum inter vmbra & corpora, inter imaginem & veritatem, inter exemplaria futurorum, & ea ipsa, quæ per exemplaria figurabantur.* Sed etiam absque his testimoniis dubitari non potest, quin figura seruiat veritati, & per eam impleatur, ac perficiatur.

Minor propositio dupliciter probari potest. PRIMVM, ex his figuris, quæ sunt æquales pani. DEINDE ex his, quæ sunt præstan-

præstantiores. Figure æquales sunt illæ, quæ in pane sitæ erant. PRIMVM panis, quem protulit Melchisedech, Genes. 14. cum enim fuisse figuram Eucharistiæ docet CHRYSOSTOMVS, hom. 35. in Gen. *Vides, inquit, quomodo Sacramentum nostrum insinuatur, & idisti typum, cogita, oro, Veritatem.* Idem habent alij Patres, Cyprianus lib. 2. epist. 3. Arnobius in Psal. 109. Ambrosius lib. 4. de Sacram. cap. 3. Hieronymus in cap. 26. Matth. Clemens lib. 4. Stromatum. Eusebius lib. 5. demonstrat. Evangel. cap. 3. Damascenus lib. 4. cap. 14. DEINDE erat panis propositionis, qui solùm à pueris, & sanctificatis comedi poterat: Exod. 40. & 1. Reg. 21. quem figuram Eucharistiæ fuisse testantur Hieronymus in 1. cap. ad Tit. Damascenus loco notato, & Cyrillus catech. 4. mystag. ITEM panis primitiarum Leuit. 23. ad quem alludens Irenæus lib. 4. cap. 32. vocat Eucharistiæ primitias diuinorum munerum in nouo Testamento. DENIQUE panis ille Angelicus, quo Heliás roboratus 40. dierum spatio ambulauit, vsque ad montem Dei Oreb, vbi & Deum quodammodo vidit, 3. Reg. 19.

Ex præstantioribus tres sunt præcipuè figuræ, quæ robustissima argumenta Catholicis præbent. PRIMA, Agnus Paschalis, quem figuram Eucharistiæ fuisse docent multi veterum; vt Tertullianus lib. 4. in Marcionem. Isichius in cap. 23. Leuit. Hieronymus in cap. 26. Matt. Chrysostomus homil. de prodicione Iudæ. Cyprianus lib. de vnit. Ecclesiæ. AVOVSTRINVS li. 2. contra literas Petiliani, cap. 37. *Aliud est, inquit, Pascha, quod Iudæi de oue celebrant, aliud, quod nos in corpore, & sanguine Domini accipimus.* Leo serm. 7. de passione Domini. Gregorius hom. 22. in Euangelia. Et ex ipso Euangelio Matt. 26. Luc. 22. manifestè colligitur: non enim alia de causa Dominus post Agnum Paschalè ritu Iudaico manducatum, continuò Sacramentum Eucharistiæ instituit, nisi vt significaret, vt ait Leo loco citato, antiquam obseruantiam nouo Sacramento adimpleri, & tolli. Deniq; constat Agni Paschalis cæremoniã non tam fuisse positam in immolatione, quàm in manducatione, vt patet Exod. 12. igitur illi respõdet in Testamento nouo Agnus ille, q tollit peccata mudi, quatenus manducatur; quod certè nõ aliter fieri solet, quàm in Eucharistia. Iam verò Agnum Paschalem Iudeorum rem fuisse præstantiorem Eucharistia nostra, si in ea non verè Christi corpus continetur, nullo negotio demonstrari potest. Si enim consideremus

deremus agnum & panem, vt res naturales, dubitari non potest, quin agnus excellat: Si verò ea consideremus vt Sacramenta, id est, symbola externa, eo modo etiam agnus excellit. Nam caro Christi melius significatur carne agni, quàm pane: itè mors Christi melius significatur morte agni, quàm fractione panis; Christi innocentia, mansuetudo, & alia proprietates melius significatur per agnum illum electum, anniculum sine macula, qui in lege iubebatur immolari, & manducari, quàm pane, qui nihil horum habet: effectus etiam Sacramenti, siue sit nutritio quædam spiritualis, siue excitatio fidei, melius obtinetur per esum agni, quàm per esum panis. Magis enim caro nutrit, quàm panis; & id etiam fidem magis excitat, quod melius representat Christi mortem. Quare illa verba Domini: *Hoc est corpus meum*, aptius per metonymiam dici possunt de Agno Paschali, quàm de pane Eucharistia.

ALTE RA figura est sanguis Testamenti. Nam Exod. 24. & Hebr. 9. describitur Testamentum vetus, vbi legimus, Moysen nomine Dei mandata legis proposuisse: deinde aspersisse sanguinem in populum, ac dixisse: *Hic est sanguis Testamenti, quem misit ad vos Deus.*

Impleta est autem hæc figura in institutione huius Sacramenti; quod facile probari potest: posset enim aliquis existimare, illam esse figuram passionis Christi, & non institutionis huius Sacramenti. Probat igitur PRIM O, quia Luca c. 22. disertis verbis Dominus ait: *Hic calix nouum Testamentum est in meo sanguine*: igitur in ipsa cœna Testamentum institutum fuit. SECUNDO, quia videtur Dominus de industria vti voluisse iisdem ferè verbis, quibus vsus fuit Moyses: nam Matt. cap. 26. ita scribit eum dixisse: *Hic est sanguis meus noui Testamenti*. Et præterea TERTIO, tunc Dominus proposuit etiam legem, vt antea fecerat Moyses, cum ait, Ioan. 3. *Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem.* & aspersit sanguinem in pectora discipulorū; quorum neutrum in passione factum legimus. QUARTO, Testamentum fieri debet ab homine libero, ante mortem coram testibus, & per aliquod publicum instrumentum, quod exstet ad memoriam. Hæc omnia videmus adfuisse in vltima cœna, non autem in passione. Nam in vltima cœna Dominus adhuc liber erat, in passione autem, erat quodammodo iuris alieni, cum vincus esset in manibus Iudæorum. Item in vltima cœna testes aderat

Apostoli,

Apostoli, & confectum est publicum instrumentum exstans ad memoriam, id est, Sacramentum ipsum Eucharistiæ. In passione autem inimici aderant, non testes, excepto Ioanne, neq; vllum tunc instrumentum factum est. Deniq; in vltima cœna Dominus viuebat, in passione non tam viuebat, quàm moriebatur. Vnde Apostolus Hebr. 9. dicit: Testamentum morte confirmari; non enim valet dum viuit, qui testatus est, quasi dicat, ante mortem fieri, sed morte consequente firmari.

Hoc ergo posito, sanguinem illum Testamenti veteris, figuram fuisse sanguinis, qui nobis datur in Eucharistia; iisdem argumentis probari posset, meliorem fuisse figuram re ipsa figurata, si ibi verus sanguis, hîc tantum sit vinum, quibus probauimus Agnum meliorem esse pane. Sanguis enim, & nobilior substantia est, quàm vinum, & melius repræsentat Christi sanguinem, quàm vinum.

TERTIA figura est Manna, quod Iudæis in deserto pluebat, Exod. 16. fuisse enim Manna figuram Eucharistiæ, patet ex verbis Domini, Ioan. 6. *Patres vestri manducauerunt Manna in deserto, & mortui sunt; qui manducat hunc panem, & uiuet in æternum.* Idem PRÆTEREA colligitur ex Apostolo, qui I. Corint. 10. mare rubrum comparat Baptismo, & Manna Eucharistiæ. IDEM & Patres docent, Chrysostomus, Cyrillus, Theophylactus, & Augustinus in cap. 6. Ioan. & præterea Ambrosius lib. 5. de Sacram. cap. 1. & de iis, qui in init. myster. cap. 8. & 9. DENIQUE tanta est inter Manna, & Eucharistiam similitudo, vt res ipsa clamet, illud huius fuisse typum. Manna datum est in deserto, dum filij Israël transito mari rubro ad terram promissionis pergerent: ita etiam (vt notat Augustinus tract. 11. in Ioan.) Eucharistia datur in huius vitæ deserto, dum post Baptismum tendimus ad veram patriam nostram, quæ est vita æterna. Deinde Manna id habuit singulare, vt licet aliqui multum, aliqui parum collegisse viderentur, omnes tamen eandem mensuram inuenirent: Exod. 16. quod certè aptissimè quadrat in Eucharistiam, cum idem sit Sacramentum, eadem virtus, idem fructus in magna parte signorum, & in parua. Denique non caret mysterio, quod & Manna, & aqua de petra, quibus vtraque species Sacramenti figuratur, contemptum, dubitationes, & contradictiones passa sint, & propterea multi inde perierint, vnde refici debuissent. De Manna Psalm. 77. *Nunquid panem poterit dare, aut parare mensam*

Cc

populo

populo suo? Et Numer. 20. legimus aquam illam, aquam contradictionis appellatam. Et Numer. 21. *Anima nostra nauscat super cibo isto lenissimo.* Ibidem describitur strages occisorum propter huiusmodi murmuraciones. Porro dubitationes, murmuraciones, & contradictiones circa Eucharistiam hoc potissimum tempore notissimæ sunt. Et certè si (vt Apostolus ait, 1. Corinth. 11.) multi dormiebant, id est, moriebantur corporaliter olim, quia indignè sumebant Eucharistiam, multò plures credendum est mori in æternū, propter contemptum, & blasphemias in tam admirabile Sacramentum.

Iam verò, quod Manna res fuerit multò præstantior, quàm Eucharistia, si ea nõ verè continet corpus Domini, facile probari potest. Nam si consideremus Manna, & panem Eucharistia, vt dona quædam, abstrahendo à significatione; Manna fiebat manibus Angelorum, vnde dicitur panis Angelorum, Psalm. 77. & Sapient. 16. Panis Eucharistia fit manu pistorum. Manna pluebat è cælo; panis iste è furno prodit. Manna habuit omnem saporem, immò summo miraculo, cuique sapiebat, quod is desiderabat, Sapient. 16. panis, nihil nisi panem sapit. Quid igitur est, quod Christus Ioan. 6. ait: *Non Moyses dedit vobis panem de cælo, sed Pater meus dat vobis panem de cælo verum;* & alia quæ ibidem subiungit, longè anteponeus Eucharistiam suam Mannæ Iudæorum? Si verò consideretur vt symbola externa, melius Christum significat Manna quàm panis, & quia illud erat è cælo, & quia habuit omnè saporem, & quia equa mēsurā sumebatur ab omnibus, licet diuersa esse videretur.

CAPVT QVARTVM.

Refellitur solutio aduersariorum ad argumentum nostrum.

AD hoc argumentum respondet Petrus Martyr in sua defensione de Eucharistia, parte 3. pag. 692. ac duo docet. PRIMO iacit fundamentum quoddam, videlicet in Sacramentis veteribus fuisse symbolum externum, & rem ipsam, sicut in nostris; & licet symbola nostra, & illorum sint diuersa, tamen rem esse eandem. Et probat ex Apostolo 1. Corinth. 10. qui dicit, Hebræos eandem nobiscum escam manducasse; & ne quidquam de re dubitemus, eam ait disertis verbis fuisse Christum.

At